RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Watertakenplan 2022-2026 Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/22/097122/201573187
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink
Opsteller : Rutger Traag
Afdeling : Realisatie en Beheer
Telefoonnr.

Samenvatting

De gemeenten in de Liemers en het waterschap werken al meerdere jaren samen op het gebied van water en riolering. De basis voor deze samenwerking is het Bestuursakkoord Water dat in 2011 is vastgesteld waarbij wordt ingezet op kostenbesparing, kwaliteitsverbetering maar ook het oplossen van kwetsbaarheden. De invulling van de samenwerking in de Liemers wordt beschreven in het Watertakenplan (WTP).
Het WTP De Liemers 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de Liemerse waterorganisaties (gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel) hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken:

- de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en;
- de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied.

Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als lange termijn. We zetten hiermee de bestaande samenwerking tussen gemeenten en waterschap voort. Op grond van eerder gemaakte afspraken dragen we middels dit plan zorg voor:

- het actualiseren van het huidige overkoepelend WTP De Liemers 2017-2021, met voor iedere gemeente een eigen individueel vastgesteld financieel onderdeel;
- het geven van nadere invulling aan het waterbeheerplan van het waterschap en vertaling naar de lokale situatie in De Liemers;
- het opvolgen van de conclusies van de gezamenlijke integrale visie op de afvalwaterketen ‘De Liemerse Waterketen in 2030’ (12 februari 2015);
- input geven op de Omgevingswet die binnenkort in werking gaat treden;
- aansluiting bij het ‘Voorstel beleidsambities klimaatadaptatie’ en het ‘Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie’.

Een uitvoeringsprogramma voor alle watergerelateerde taken is onderdeel van het WTP. Dit programma wordt gedekt door de rioolheffing aan inwoners en bedrijven in gemeente Duiven. De rioolheffing wordt berekend aan de hand van het waterverbruik per huishouden of bedrijf.

Beslispunten

1. het WTP De Liemers 2022-2026 Duiven vast te stellen;
2. de budgetten en kredieten jaarlijks conform de planning uit het WTP De Liemers 2022-2026 op te nemen in de meerjarenbegroting.

Aanleiding

Het huidige Watertakenplan (WTP) loopt af. Er moet een geactualiseerd watertakenplan vastgesteld worden. De bevoegdheid om het beleid, de kosten en de tarieven met betrekking tot riolering vast te stellen ligt bij de raad.

Beoogd effect

Als we kijken naar de effecten kunnen we vanuit het WTP de volgende punten noemen:

- maximale beperking van de risico's voor de volksgezondheid en leefomgeving;
- optimale afstemming tussen riolering, watersysteem, zuivering en openbare ruimte;
- het beperken van wateroverlast en droogte;
- op basis van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) in beeld brengen en oplossen van de kwetsbaarheden op het gebied van wateroverlast en droogte. Dit in samenhang met het derde onderdeel hittestress dat buiten het WTP valt;
- het beperken van hinder door falen van riolen;
- een goede oppervlaktewater kwaliteit en zo weinig mogelijk afvoer van schoon water naar de zuivering;
- een goede basis voor input in de Omgevingsplannen van gemeente Duiven;
- een doelmatig (afval)waterbeheer door een nauwe samenwerking tussen gemeenten en waterschap, en gemeenten onderling.
- beperking van stijging van de lasten (rioolheffing en zuiveringsheffing) voor inwoners en bedrijven de komende jaren;
- aandacht voor de klimaatverandering en ook het slim koppelen van projecten in de openbare ruimte met als resultaat maatschappelijke meerwaarde.
- In Duiven word 25% van de riolen gerelined hierdoor worden de kosten voor vervanging beperkt.

Als uitgangspunt voor de bovenstaande doelen geldt dat de gemeente voldoende invulling geeft aan haar wettelijke taken waarbij de inwoner voorop staat.

Argumenten

1.1. De gemeente heeft een zorgplicht voor de riolering en alle ander water- en droogte gerelateerde voorzieningen

De Waterwet verplicht gemeenten om voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater doelmatig beleid op te stellen en uit te voeren. In de Waterwet staat namelijk beschreven dat de gemeente zorg draagt dat het (huishoudelijke) afvalwater wordt ingezameld en wordt afgevoerd naar de zuivering. Ook voor het afvloeiende hemelwater en grondwater heeft de gemeente een zorgplicht. De exacte beschrijving en reikwijdte is verwoord in het WTP.

1.2. Het is noodzakelijk om vanuit het WTP input te kunnen leveren in de Omgevingswet

Met het inwerking treden van de Omgevingswet zal de verplichting vanuit de Wet milieubeheer en Waterwet vervallen voor gemeenten om een geldend gemeentelijk rioleringsplan te hebben. Een goede basis voor de invulling van de afval-, hemel- en grondwatertaken die de gemeente heeft blijft echter noodzakelijk. Omdat bij de opstelling van het geactualiseerde WTP rekening is gehouden met de samenhang met de plannen die vallen onder de Omgevingswet past het plan daar goed in.

1.3. In het WTP wordt ook werk gemaakt van aanpak van de gevolgen van klimaatverandering.

Naast de opgaven op het gebied van duurzaamheid (o.a. circulariteit en energiebesparing) waarmee rekening word gehouden in het WTP zijn ook de water- en droogte gerelateerde

maatregelen uit het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie meegenomen. In het WTP wordt de financiering van deze maatregelen geregeld.

1.4. Dit WTP benadert het watersysteem en -keten als één.
Naast de rioleringszorg regelt het WTP de zorg voor grondwater en oppervlaktewater in beheer bij de gemeente. Met het waterschap kijken we ook naar de zuivering en het transport van het water. Al het water binnen de gemeente wordt als één beschouwd waarbij al wordt voorgesorteerd op de aanstaande Omgevingswet. Over de grenzen van de gemeente heen pakken we met de buurgemeenten en het waterschap Rijn en IJssel gezamenlijk projecten op en werken we samen.

1.5. Met dit WTP wordt het riool en de watergerelateerde zaken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is beheerd in aansluiting op het IBOR.
Door uitvoering te geven aan de opgaven en maatregelen voor dagelijks en groot onderhoud wordt actief, planmatig beheer nagestreefd. De beschreven beheerstrategie houdt het midden tussen een reactieve strategie waarin problemen (en overlast) worden opgelost als ze zich voordoen, en een proactief beheer waarin met uitgebreid beheer problemen worden voorkomen. De maatregelen en aanpak zijn uitgangspunt voor het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) dat binnen de Liemerse gemeenten gezamenlijk wordt ontwikkeld en op 6 december 2022 aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt aangeboden. Belangrijkste punt daarin is een integrale aanpak van de openbare ruimte met als een belangrijk onderdeel daarin het riool en alle watergerelateerde voorzieningen.

2.1. Dit is nodig voor het waarborgen van de continuïteit van het beheer, onderhoud en vervanging alsmede optimalisatie van riolering- en watersystemen.
In het kostendekkingsplan is uitgegaan van een gesloten financiële huishouding waarbij alle kosten gedekt worden uit het rioolfonds. De kosten voor beheer en onderhoud, vervanging/renovatie en optimalisering van de riolering worden dus gedekt door de rioolheffing. Uit de doorrekeningen van het herziene WTP blijkt dat er de komende jaren een tariefsverhoging per jaar van 0,7% noodzakelijk is. De verhoging van 0,7 % vraagt om een integrale afweging en wordt meegenomen in de behandeling van de begroting in november.

Kanttekeningen

2.1. Uit de doorrekeningen van het herziene WTP blijkt dat er de komende jaren een tariefsverhoging per jaar van 0,7% noodzakelijk is, na het jaar 2026 wordt de verhoging 2,9% en vanaf 2057 treedt een verlaging op van 4,8%
De verhoging in de komende jaren is beperkt gebleven in samenhang met de toename van de investeringen. Vanaf het jaar 2027 zien we door een toename in de grote rioolvervangingen een stijging optreden van het rioolrecht. Als de grote vervangingen hebben plaats gevonden treedt dan in het jaar 2057 weer een verlaging op. Zoals hierboven al vermeld vraagt de verhoging van 0,7 % om een integrale afweging en wordt dit meegenomen in de behandeling van de begroting in november.

Financiële paragraaf

In het jaar 2022 was het tarief rioolheffing per m3 € 1,761. Uit de doorrekening van het nieuwe WTP blijkt dat de rioolheffing vanaf 2023 verhoogd moet worden met 0,7% per jaar (exclusief jaarlijkse indexatie) voor de komende planperiode (tot en met 2026). Deze stijging is mede noodzakelijk door o.a. de investeringen voortkomend uit de Klimaatadaptatie. Doordat de investeringen in 60 jaar worden afgeschreven heeft dit geen grote stijging van het tarief tot gevolg.
Indien de stijging naar beneden wordt bijgesteld zou dat kunnen betekenen dat de jaren daarna een hogere stijging noodzakelijk blijkt. Dit zal blijken bij het opstellen van een nieuw WTP in 2026.

Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 20 jaar met 2,9% per jaar moeten stijgen om kostendekkend te blijven. Deze stijging is nodig omdat de gemeente in de jaren 1990 een groeikern gemeente was. In die periode zijn er veel nieuwe wijken aangelegd. Dit betekent dat er op enig moment een enorme piek ontstaat waarop de riolering moet worden vervangen. Hiervoor zal in de jaren daarvoor gespaard moeten worden. Normaliter zal de vervanging veel gelijkmatiger verlopen waardoor de stijging van de tarieven minder hoog zal zijn en gelijkmatiger verlopen. Echter in de gemeente Duiven is dit niet het geval.

In onderstaand overzicht is het verloop van het tarief voor een meerpersoonshuishouden weergegeven van het nieuwe WTP 2022-2026. Tarieven zijn afhankelijk van jaarlijkse indexatie door prijsstijgingen, Dit is hierin niet meegenomen.

Rioolheffing per m3/jaar	2022	2023	2024	2025	2026
Rioolheffing WTP 2022-2026	**€ 1,761**	**€ 1,773**	**€ 1,786**	**€ 1,798**	**€ 1,811**

Een keer in de vier jaar wordt er een nieuw WTP opgesteld waarbij wordt gekeken naar de dagelijkse onderhoudskosten en investeringen die nodig zijn om het riool en de gemalen in de toekomst te kunnen onderhouden. Hierbij worden nieuwe ontwikkelingen meegenomen en wordt in het kader van wijkgericht werken ook gekeken om werk met werk te maken om daar waar mogelijk kosten te besparen. Tevens wordt gekeken of de voorziening nog toereikend is om de kosten in de toekomst te betalen en wordt er bepaald of een stijging of daling van het tarief van de rioolheffing moet/kan plaatsvinden. Immers conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie lokale heffingen (2021) (opgesteld door de commissie BBV) mag de rioolheffing hoogstens kostendekkend zijn en mag er geen sprake zijn van een negatieve voorziening.
Voor nieuwe investeringen wordt in verband met de stijging van de rente momenteel een rente toegerekend van 2%. Bij het opstellen van het Watertakenplan wordt iedere keer gekeken of dit nog reëel is en indien nodig wordt het percentage bijgesteld.

Participatie en communicatie

Communicatie / participatie:
Na vaststelling worden provincie Gelderland en Vitens geïnformeerd over dit plan. Belangrijk onderdeel in het WTP is het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Bij de opstelling van het Uitvoeringsprogramma is de samenleving intensief betrokken en dit zal ook gaan gebeuren bij de uitvoering van deze en andere projecten en activiteiten die opgenomen staan in het WTP. Bij het oppakken van de projecten willen wij adviseren en co-creëren met de samenleving volgens onze aanpak participatie mbt duurzaamheid/cirulaire economie. Ook gaan we als onderdeel van het uitvoeringsprogramma DPRA nog intensiever inzetten op informatie verstrekken over klimaatadaptatie en wat inwoners en bedrijven daarin kunnen doen. Dit wordt een continue proces.

Uitvoering

Dit WTP heeft betrekking op de planperiode 2022 – 2026.

Intergemeentelijke samenwerking

Het WTP is in samenwerking met gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar en Waterschap Rijn en IJssel opgesteld. Op lokaal niveau maar ook in samenhang met elkaar zijn de maatregelen per gemeente bepaald. Na vaststelling voeren we opnieuw gezamenlijk projecten uit.

Bijlagen

201573567 – Watertakenplan 2022-2026
201577723 - Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie
201577719 - Raadsbesluit

Duiven, 30 augustus 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan secretaris	mr. H.B. (Huub) Hieltjes burgemeester